

vodech ukazují, že mladí lidé, účastníci různých forem pracovní iniciativy, mají v oblasti socialistického třídního vědomí lepší znalosti než mladí lidé, kteří se na pracovní iniciativě nepodílejí (s. 139–140).

Otázkami profesionální stabilizace zemědělské mládeže se zabývá Gejza Blaas (*K problematice pracovnej socializácie poľnohospodárskej mládeže*, Sociológia 2/1974). Zdůrazňuje význam profesionální přípravy jako jednoho ze základních činitelů ovlivňující vztah k povolání a dalšímu odbornému růstu.

K zajímavým a závažným výsledkům došli výzkumní pracovníci při výzkumu ve strojírenském závodě na Slovensku, v němž zjišťovali rozdíly ve vztahu k práci u mládeže (do 30 let) a dospělých (N. Demčák, *Niektoré otázky postoju mladých pracovníkov k práci*, Sociológia 6/1974). Hierarchie nejdůležitějších potřeb ovlivňujících volbu pracovního místa se ukázala u respondentů do 30 let a nad 30 let téměř stejná. Výsledky výzkumu tak jsou „čiasťkovým potvrdením marxisticko-leninskej teórie o podstatnej medzigeneračnej zhode pri homogenite sociálneho, triedneho celku, ku ktorému jednotlivé vekové sociálne skupiny patria“ (s. 561).

V posledních letech se v naší společnosti věnuje velká pozornost sociálnímu plánování, zejména v průmyslových podnicích. Proto lze jen uvítat, že časopis zařadil do svého obsahu studii *Možnosti optimalizácie sociálnej kontroly v socialistickom výrobnom podniku* (A. Hirner, V. Krivý, J. Schenk). Jde o určité shrnutí některých výsledků výzkumného úkolu, jehož cílem bylo poznat proces sociální kontroly, jejího mechanismu a fungování. Autoři uvádějí pět základních složek sociální kontroly: konfrontační aktivita, konfrontační napětí, způsoby uvolňování napětí, formy uvolňování napětí a transformátory kontrolního potenciálu. Výzkum uvedeného problému má jak teoretický, tak praktický význam, zejména v současné době, kdy se v podnicích začínají realizovat plány sociálního rozvoje.

Časopis věnuje pozornost i historii sociologické práce na Slovensku. O jednom směru vývoje sociologického bádání podává svědectví stat T. Olíka *Clementisova sociografická retrospektíva vo svetle vývinu sociológie na Slovensku* (Sociológia 4/1974).

Důležitou část časopisu tvoří rubrika *Zo sociologického života*. Například v č. 4/1974 jsou uvedeny cenné informace o výchově a uplatnění sociologů na Slovensku (J. Karásek) a o problematice absolventů katedry sociologie FF University Komenského v Bratislavě (S. Zeman).

Relativně samostatnou část tvoří úvodní stati: jsou věnovány aktuálním problémům naší společnosti a většinou se vztahují k tematickému zaměření daného čísla.

Také rubrika recenzí je významnou složkou časopisu. Představuje velmi důležitý zdroj informací o nových knihách, sbornících, výzkumech apod. V ročníku 1974 bylo uveřej-

něno celkem 15 recenzí; o některých jsme se zmínili v souvislosti s jednotlivými tematickými oblastmi časopisu. Celkově lze říci, že recenze jsou kvalitní a podávají členáři dobrý obraz o recenzovaném díle.

Závěrem můžeme shrnout, že ročník 1974 časopisu Sociológia se zřetelně orientuje na řešení společensky závažných otázek. Při jejich zpracování vychází z teorie marxismu-leninismu a úspěšně navazuje na dosavadní výsledky sociologického bádání, zejména v ČSSR. Poměrně značný podíl tvoří kritika buržoazní sociologie. Velmi kladné je nutno ocenit úsilí o spojení teoretického a empirického bádání: to se projevuje nejenom jako požadavek v teoreticko-metodologických státech, ale i ve státech, které mají převážně empirický charakter. K pozitivním stránkám patří i velmi dobré a solidní informace o sociologické literatuře v ostatních socialistických zemích, zejména v SSSR.

Rudolf Franěk

První mezinárodní konference zemí RVHP o řízení

V květnu 1975 se konala v Jerevanu konference vědeckých pracovníků zemí RVHP a Jugoslávie věnovaná tématu *Organizace řízení socialistické průmyslové výroby*. Šlo o konferenci mimořádného významu již proto, že poprvé provedla celkovou bilanci práce v oblasti teorie i praxe řízení socialistické ekonomiky v zemích RVHP: ke konferenci byla například vydána bibliografie knih a statí, které byly publikovány ve všech socialistických zemích v letech 1970–1974. Také účasti věnovali členské země mimořádnou pozornost: zúčastnilo se jí 600 delegátů, jednotlivé delegace vedli členové ústředních výborů komunistických stran, náměstci ministrů, ředitelé vládních ústavů řízení.

Významnost konference byla však dána především obsahem jednání, které usilovalo o skutečně komplexní pojetí celé problematiky řízení, jak ukázalo zaměření 7 pracovních sekcí, navazujících na úvodní plenární zasedání.

Konferenci zahájil náměstek ministra předsedy pro technický rozvoj SSSR D. Gvišiani, člen korespondent AV SSSR. Poukázal na význam integrace snah rozvíjet vědu o řízení i zobecňovat zkušenosti praxe a zvláště vyzdvihl úlohu společenských věd a sociologie v rozpracování řady otázek týkajících se subjektivní stránky řízení. K této myšlence se vrátil i ve svém závěrečném slově na ukončení konference.

Požadavek rozvíjení komplexních přístupů se ostatně objevil i v závěrech všech sedmi sekcí, které byly tematicky orientovány takto:

1. Metodologické problémy řízení
2. Ekonomické problémy řízení
3. Sociologické problémy řízení
4. Organizační problémy řízení

5. Řízení vědeckotechnického pokroku
6. Technika a technologie řízení
7. Problémy organizace řízení mezinárodních vědeckotechnických a výrobních organizací.

Jak je zřejmé, sociologickým aspektům byla věnována speciální sekce, která se ještě obsahově členila na 4 bloky:

V prvním bloku byly diskutovány *teoretické problémy řízení*. Zde byl přihlášen referát ředitele Sociologického ústavu AV SSSR, člena korespondenta M. Rutkeviče. Dále zde vystoupili prof. G. Čerkasov, ředitel Ústavu sociálně ekonomických problémů AV SSSR, který byl právě nově vytvořen. Z polských delegátů byl příznivě přijat referát K. Doktora, z československých delegátů vystoupili s. Kutta a autor této zprávy.

Druhý blok byl zaměřen na téma *úloha pracujících v řízení socialistické výroby*. Značnou pozornost vzbudilo vystoupení vedoucího tajemníka sovětské organizace NTO (VTS) s. N. Gricenka, který konkrétně ukázal, jak každému stupni řízení v sovětských podnicích koresponduje příslušný výbor nebo komise pracujících, kteří se takto mohou průběžně účastnit rozhodovacích procesů.

Třetí blok byl věnován *sociálně psychologickým problémům řízení*. Prof. Zvorykin se zabýval problematikou potřeb a motivů jako základem pracovní činnosti a u nás rovněž známý prof. Mansurov sociálně psychologickými problémy řízení kolektivů. Z československých delegátů referoval J. Khol.

Čtvrtý blok byl vyhrazen tematice mimořádně aktuální. Soustřeďovala na sebe pozornost i v jednání jiných sekcí. Šlo o systém *sociálního plánování jako vědeckého řízení socialistické výroby*. K tomuto tématu hovořil akademik G. Osipov, který se zabýval sociálními ukazateli a indikátory, prof. E. Andrejevová (otázky sociálního řízení) a další.

Zabývat se obsahově jednotlivými referáty

v sedmi sekcích a zvláště pak živou diskusí, kterou mnohé referáty vyvolaly, není přirozené v rámci stručné zprávy možné. Nutno však s uznáním konstatovat, že všechny přihlášené referáty byly předem vytištěny ve sbornících a dány k dispozici delegátům. V současné době se projednává způsob publikace vybraných referátů i diskusních příspěvků a lze očekávat řadu statí i v našem odborném tisku.

Je však účelné informovat o významných závěrech, které tato reprezentativní konference v Jerevanu přijala a jako doporučení zaslala řídícím orgánům RVHP.

Jde v prvé řadě o návrh na vytvoření mezinárodního vědeckého ústavu řízení socialistické výroby, který by vedl koncepční práci v této oblasti, dbal o rozvíjení marxistické vědy o řízení a integroval vědecké síly ve všech socialistických zemích.

Jde dále o návrh vydávat speciální časopis *Socialistické řízení*, v němž by bylo možno zobecňovat teoretické a metodické přístupy i praktické zkušenosti z jednotlivých socialistických zemí.

Delegáti navrhli vydávat řadu monografií zaměřených k hlavním problémům řízení a každoročně pořádat nevelké konference zaměřené na speciální témata.

Řada dalších návrhů směřovala k integraci sil při výchově odborníků v oblasti řízení, včetně specialistů pro automatizované systémy řízení.

Závěrem lze říci, že konference zemí RVHP o řízení socialistické výroby nepochybně posílí rozvoj vědecké práce ve všech disciplínách, které se orientují na oblast řízení ekonomiky včetně sociálního řízení pracovních kolektivů. A právě zde očekávají marxistickou sociologii — jak jednoznačně ukázala vystoupení delegátů ze všech socialistických zemí — stále náročnější i rozsáhlejší úkoly.

Jaroslav Kohout